

Slovo k povzbuzení na středu 24. února 2021, na středu po 1. neděli postní
Biblická čtení: Jon 3,1-10; Ž 51; Lk 11,29-32

Milé sestry, milí bratři,

biblická čtení všedních dnů zejména tohoto prvního postního týdne jsou krásná a důležitá. Jsou vybrána navíc tak, aby dohromady postila všechny tři podstatné momenty našeho postního snažení, které by se mělo stát náplní našich postních dnů. V pondělí, kdyby nebyl svátek Stolce svatého apoštola Petra, by se bývalo četlo o almužně, podobenství o posledním soudu, včera jsme rozjímali o modlitbě, evangelium bylo o Modlitbě Páně, a dnes slyšíme výzvu k postu.

V prvním čtení máme před sebou jeden z nejvýraznějších a zároveň nejznámějších starozákonních příkladů volání k postu a obrácení. Prorok Jonáš je Hospodinem poslán do Ninive, hlavního města starověké Asýrie, aby vyzval jeho obyvatele k postu a obrácení, jinak jejich město bude za čtyřicet dnů vyvráceno. Ninivští v čele se svým králem na prorokovo kázání kupodivu slyší, vyhlásí přísný půst, skutečně ho začnou držet, změni své hříšné chování, odvrátí se od zla a začnou se modlit k Bohu. A město je zachráněno, Hospodin se nad ním smiluje.

«Jonášovo znamení» jako součást Božího slova k nám tak promlouvá jistě v mnohém, každý jeho moment je hodný naší pozornosti a rozjímání, čeho se týká, čeho je obrazem v našem životě. Mimo jiné, jak je to leckdy až nějaké bezprostřední ohrožení, hrozba zániku, které mají sílu přimět člověka k postu, ke kajčnosti a k nějaké změně špatného chování, k obrácení. Mají sílu ho přesvědčit k přimknutí se k Bohu, k přivrácení se k němu, ať už je Bůh vnímán či tušen jakkoli. Tak tomu bylo u obyvatel starověkého Ninive, tak je tomu u nás lidí stále.

Jistěže to není ideál, strach ani v nejmenším není ideální motivací k obrácení, dokonce může být motivací velmi pokřivenou, která nakonec ke skutečnému obrácení ani nevede, zůstane-li člověk uzavřen a zaměřen jen sám na sebe. Přesto, jak čteme v prvním čtení a jak také víme a jak se leckdy připomíná, lepší aspoň nějaká motivace než vůbec žádná, strach je lepší než netečnost, zvláště má-li v sobě reálný potenciál přivést k obrácení opravdovému.

Strach, hrozba zániku může být totiž začátkem skutečné cesty k pravému Bohu a k polepšení celého života, začátkem cesty k dobru. Už třeba jen proto, že si člověk uvědomí, jak čas jeho života není neomezený a že to, oč v posledku jde nejvíc, je věčnost. A na základě toho se otevře Kristu a ten ho ve svém milosrdenství natolik uchvátí, že postupně promění jeho nitro, vloží do něj svého Ducha a dá sílu věřit, doufat, milovat. Prvotní obrácení ze strachu se tak postupně stane, může stát skutečným obrácením z lásky.

Ostatně i Pán Ježíš se k této neideální motivaci strachem staví vlastně velmi milosrdně, když sám obyvatele Ninive dává dokonce za příklad, jak slyšíme v dnešním evangeliu: «Ninivští mužové... se na základě Jonášova kázání obrátili, a zde je přece někdo víc než Jonáš».

Vždyť v praxi to přeci leckdy opravdu jsou situace různého ohrožení, ohrožení života našeho anebo našich blízkých, anebo ohrožení nějaké jeho podstatné součásti, které jako jediné dovedou člověka pohnout k nějaké změně, ke změně k lepšímu. Nejde ale jen o způsob života, chování či životosprávu, ale ještě více o vztahy, o chování se ve vztazích. A to platí jako o vztahu k Bohu, tak o vztahu k lidem kolem nás. Člověk si v ohrožení uvědomí, jak vztahy jsou mnohdy to jediné, co mu zbude, zvláště pokud vše ostatní je ohroženo, včetně vztahů samotných. Proto také začne do vztahů nově investovat, do vztahů s lidmi a především s Bohem, vztahu základního a do věčnosti přenášejícího. Od počátečního strachu ze ztráty vztahů tak může dojít k nové a hlubší lásce, což platí jak o vztazích horizontálních, tak zejména o vztahu vertikálním, k Bohu.

Nemůže být asi pochyb, že stále nekončící pandemie koronaviru a její stále tíživější dopady – sociální, ekonomické ale i morální, hlavně pak dopady na chudé a na děti – jakož i obrovský

potenciál různých dalších možných nebezpečí jsou něčím, co nás všechny opravdu reálně ohrožuje, a to všemi směry, co hrozí zánikem, a to v mnoha podobách a odstínech.

Můžeme tudíž pandemii opravdu chápat také jako jakési Jonášovo znamení, jiné nám ostatně dle slov Pána Ježíše (možná) dáno nebude, abychom se obrátili, odvrátili se od zla, hříchu a sebe a přivrátili se k Bohu, dobru a druhým lidem. To znamená přehodnotili svůj dosavadní způsob osobního života, zatoužili zlé opustit a dobré začít či v dobrém vytrvat, abychom zainvestovali do základních vztahů k Bohu a ke svým nejbližším, zatoužili využít dobře čas, zvláště když nevíme, kolik nám ho ještě zbývá, co se stane za «čtyřicet dnů». Abychom se obrátili nejprve třeba i ze strachu. I taková změna má smysl, protože přivrátíme-li se díky tomu k živému Bohu, setkáme se s Láskou, která nás má sílu proměnit, přivrátíme-li se k druhým lidem, máme možnost zakusit vzájemnou lásku, která proměňuje také. Láska je silnější než smrt.

V žádném případě tedy nejde o to, abychom se nechali paralyzovat strachem; z pandemie a jejích dopadů ani z čehokoli jiného. Paralyzovat se právě nenechali ani Ninivští, naopak, pohnuti strachem se obrátili a přinesli tak záchranu sobě i celému městu. Využili dobře svůj strach.

A právě k tomu jsme asi nynější situací jakožto znamením vyzýváni také: Uchopit strach svůj i všech ostatních jako přirozenou reakci na skutečné ohrožení, jako reakci, která může vést k nadpřirozenému obrácení, k novému otevření se Bohu a jeho milosti, k novému začátku v našich vztazích, k novému uspořádání priorit v životě tak, aby láska k Bohu a lidem včetně jejích konkrétních projevů byla zase na prvním místě.

Kéž by nynější půst, ať už budou naše «žínice» a «popel» mít jakékoli formy, se stal k této proměně účinným prostředkem...